

ALTIN BİLEZİKTE AYAR SORUNU

Yaprak Özer / İndeks İletişim, Yönetim Kurulu Başkanı

Meslek sahibi olmak altın bilezik diye tanımlanır. Peki meslek nasıl tanımlanır? Meslek, insanın yaşamını sürdürebilmek için yaptığı ve genellikle yoğun bir eğitim ile çalışmayı gerektiren sürecin sonunda kişilerin kazandığı unvanın adı. Arama motorlarında karşılaşılabileceğiniz açıklama aslında daha uzun. Buna karşın bu yazının ana fikri olan günümüz zorunluluklarını yeterince karşılamıyor. Sözlükte de uzun bir tarif var. Kayda değer tek kelimeyi cımbızla çektim; "iş"

Hangisi meslek, hangisi iş

Eğitimle meslek paralel yol alır mı? Eğitimler meslek verir mi? Hangi eğitim meslek verir ya da eğitim meslek hediye etmeli midir? Hadi gelin kafanızdaki sorulara hayatın gerçeklerine dönelim... Örneğin şoförlük bir meslek mi yoksa bir iş midir? İş olsa gerek. Kütüphanecilik bir meslek mi yoksa iş midir? İkisi birden diyelim... Öğretmenlik de. Muhasebecilik, gazetecilik de... Mühendislik meslek midir, iş midir? Bir eğitim ve disiplindir. Mühendislik için altın kadar değerli sistem, analitik düşünce demek isterim. Yakın geçmişimizde Türkiye'yi mühendisler yönettiği için başımıza onca iş geldiğini düşünürdük... hatırlatmak istedim. Sorun mühendislikte mi, mühendislerde miydi, tartışmaya değer. Ve bugün bir bakın bakalım yönetenlerin yapısına. Ağırılık "sosyal bilim"ler. Bilim kelimesini çıkarabileceğinizi düşünüyorum.

Altın demişken... "altın bilezik" toplumda yaygın olarak kullanılan bir terim(di). Uzun zamandır duymuyorum. Yeni nesilin böylesi bir nosyonu yok. Ve doğrusu hayıflanıyorum. Bugün yaşadıklarımızın çoğu anlam erozyonu ve unutmaktan kaynaklanıyor.

Mesleklerin ömrü olur mu?

Ne demek istediğimi bir meslek grubunun hikayesiyle anlamlandırmama izin verir misiniz? Sonra dilerseniz kendi eğitim ve mesleğinizi bir düşünün... Okul çağında çocuğunuz varsa, ne yapacağını düşünün. Sonra da meslek liselerinin bir slogan değil, memleket meselesi olduğunu...

Neden muhasebeci olmak hayalleri süslemez acaba... Oysa kısa yoldan meslek değil midir? Altın bilezik takmaya aday bu mesleğin ömrü kısa! Neden? Çünkü meslek eğitimi alanlar geleneksel tedrisattan geçiyor, buna karşın piyasa teknoloji sayesinde geleneksel muhasebeciye artık ihtiyaç duymuyor.

TÜRMOB'da kayıtlı mali müşavir ve muhasebeci sayısı 103 bin 757 (2017). Dünyada sayıları 20 milyon civarındaymış. Yapay zeka ve dijitalleşme muhasebe mesleğini kaçınılmaz olarak etkilemiş. Bu yazıyı kafamda kurgularken katıldığım bir toplantıda yan yana düştüğümüz bir mali müşavir-denetçi, an itibarıyla kurucusu olduğu iş yerinde işlerin yüzde 30'unun dijitalleştiğini çok ama çok yakın bir zamanda yüzde 70 dijitalleşmeye ulaşacaklarını söyledi. Bu nedenle firmasını dörde bölmüş. Bir bölümü yapay zeka marifetiyle veri üzerine çalışırken, danışmanlık birimi yorum analiz yapacakmış...

Bildiğiniz gibi geleneksel yöntemlerle yapılan muhasebe işlemleri ki, kayıt, beyan ve bildirim diye kabaca sıralayabiliriz dijital sistemler ve yapay zeka ile yapılabiliyor; çok yakın gelecekte de yapay zekaya devredileceği öngörülüyor. Araştırmalara göre 20 yıl içinde muhasebe sektöründe 1000 kişiden 940'ının teknolojiye yenik düşüp işsiz kalması bekleniyor.

Dönüşüm kaçınılmaz

Geçtiğimiz haftalarda yazdığım yazılardan birinde teknolojiadaki gelişmeler nedeniyle muhasebecileri çöpe mi atacağız? diye sormuştum. Bu yaklaşımına 2 yıldır dijitalleşme, yapay zekâ ve 4. Sanayi Devrimi gibi teknolojik gelişmelerin ışığında muhasebe mesleğinin yaşacağı değişimler üzerine araştırma (Dijital Çağda Muhasebe Mesleğinin Yeniden Tasarımı; Mali Mühendislik) yapan İsmail Tekbaş ses verdi; "Yok olmasalar da dönüşecekler" diyor. Tekbaş, çözüm üzerinde çalışmış. Çıkış noktasının "Mali Mühendislik" olduğunu ileri sürüyor. Tekbaş'a göre, teknoloji muhasebe mesleği için hem risk hem de fırsat: "Ülkemizde kâtiplikle başlayan muhasebe mesleği son on yılda teknolojik gelişmeler neticesinde e-beyanname, e-defter, e-fatura, yeni nesil yazarkasa ve hazır beyan sistemi gibi teknoloji ürünü kavramlar ile tanıştı. Şüphesiz muhasebe mesleğinin geleceği de dijital olacak. Çek karnesi, kâğıt makbuzlar ortadan kalkacak barkod sistemi üzerinden, internet tabanlı muhasebe yoluyla işlemler yapılacak. İşletme sahipleri muhasebecilerde daha fazla teknolojik yetenek aramaya başlayacak."

Tekbaş'a mesleği icra edenlerin ne kadarı güncel gelişmelere hakim, ne kadarı evrensel ölçülerde çalışıyor diye sordum; Türkiye'deki muhasebecilerin yüzde 80'inin küresel gelişmelerden, teknolojiden ve yeniliklerden uzak, vergi kavramı ile var olan ve mesleğini de sadece bu kavram çerçevesinde idame ettirmeye çalışanlardan oluştuğunu söyledi.

Can simidi: mali mühendislik

Peki muhasebeciler tarafından yapılan beyan ve bildirimler dijital sistemler tarafından üretildiğinde, geleneksel muhasebecilerimiz ne iş yapacak? Tekbaş'a göre muhasebecinin rolü ve görevi kökten değişecek. Yarı zamanlı sanal muhasebeciler ortaya çıkacak. Danışmanlık, denetim analiz, yorum ve strateji işlevi ön planda olacak.

Tekbaş'ın bana göre yorumlarındaki en vurucu kısım da burada karşımıza çıkıyor: "Ben dönüşümün ancak mühendislik yetenekleri ile gerçekleştirilebileceğine inanıyorum. Bu noktada çözüm muhasebe mesleğinin

mühendislik yetenekleri ile evrilmesini sağlamaktır. Bu da nedir diye sorarsanız "Mali Mühendislik" diyor. "Mali Mühendislik" yeni bir kavram. Teknolojik gelişmeler ve değişimler ışığında mesleği; düşünce, eğitim, kültür ve teknoloji gibi alanlarda A'dan Z'ye yeniden inşa ederek geleceğe hazırlaması için can simidi. "Mali mühendis" mali tabloları tasarlayıp, bunları analiz eden, yorumlayan, mali problemleri tanımlayabilen, bu problemlere bilimsel ve matematiksel prensipler çerçevesinde verimli, ekonomik ve standartlara uygun çözümler üretebilen, işletmelerin mali yapısını ve geleceğini yeniden inşa eden, strateji geliştiren ve uygulayan kişi. Mali mühendislik, mali müşavirlere küresel gelişmelere bağlı olarak yeniden tasarlanan mesleki kariyer alanı sağlayacak.

Sözel ve kayıtsız kültürden, analitik ve veriye bağlı yorum kültürüne geçmemiz gerekiyor.

Tekbaş da benimkine benzer cümleler kuruyor; "İşletmeler gelecekte dijital sistemleri aktif olarak kullanan, verileri okuyup, yorumlayabilen ve analiz eden muhasebecileri tercih edecektir. Teknolojik gelişmeler ışığında muhasebe mesleği mühendislik yetenekleri ile birlikte teknolojiye uyum sağlayacak. Muhasebe eğitiminde daha fazla sayısal ve teknolojik derslere önem verilecek. Mühendislik bilimi muhasebecilere analitik ve sayısal düşünme, etkin iletişim, problem çözme, dijitalleşmeye uyum, yaratıcılık ve olaylara büyük resimden bakma yeteneği kazandıracak, verimliliği ve hızı artıracak."

Yeni bir yıla girdik. Kafaları değiştirmek ve memlekete sahip çıkmaktan başka yol yok. Kendi çocuklarımıza bakalım. Bir de onların her an işsiz kalacak anne ve babalarına. Muhasebe ve mali müşavirlik bu yazıda bana konuya vurgu yapmam için cansuyu oldu. Milli seferberlik gerek. Eğitim şart. Ama diyebilirsiniz ki "...şu okullar olmasa Milli Eğitim ne de güzel yönetilirdi" modundan, "parasıyla değil mi satın alırsız" moduna geçişte sen masal anlatıyorsun. Doğrudur, bugün anlattıklarım bir masal... İstihdam seferberliği yapıyoruz, siz yukarıda anlattığım kalibrede çalışanı işe alıyor musunuz? Bu da mı masal...